

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta / Pihtinevan tuulivoimapuisto / OX2 Finland Oy

Rakennus- ja ympäristölautakunta 04.06.2025 § 64
108/11.00.03/2025

Valmistelijat

Kaupunkilupapääällikkö Juhani Hannila, ympäristötarkastaja Elisa Lindgren, johtava ympäristötarkastaja Tuomas Hirvijoki

Pihtineva Wind Oy (co. OX2 Finland Oy) suunnittelee tuulivoimapuistoa, joka sijoittuu Kälviän ja Ullavan kirkonkylien väliselle alueelle kahtena erillisenä puistona seututie 757:n itä- ja länsipuolelle. Alueiden yhteispinta-ala on 149 km². Hankkeesta vastaavana toimii Pihtineva Wind Oy (co. OX2 Finland Oy). Hankkeen YVA-yhteysviranomaisena toimii Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja YVA-konsulttina Ramboll. Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisella ja Kokkolan kaupunginhallituksella on mahdollisuus antaa YVA-selostuksesta lausuntonsa.

Kaikki hankkeeseen liittyvät materiaalit löytyvät kohdasta "Arviointiselostus" seuraavalta verkkosivulta:

<https://www.ymparisto.fi/fi/osallistu-ja-vaikuta/ymparistovaikutusten-arviointi/pihtinevan-tuulivoimahanke-kokkola>

Tausta:

Hankkeeseen sisältyy ympäristövaikutusten arviointiohjelma, josta Kokkolan kaupunginhallitus lausui 19.12.2022 § 572. Arviointiohjelman jälkeen yhteysviranomainen antoi lausunnon YVA-ohjelmasta, joka toimii taustana arviointiselostuksessa selvitettäviä asioita varten. Tämän jälkeen hankevastaava jätti arviointiselostuksen yhteysviranomaiselle. Arviointiselostus on nähtävillä 17.4-13.6.2025 välisenä aikana, jona aikana lausunnot ja mielipiteet on jätettävä. Kokkolan ympäristönsuojeluviranomainen ja Kokkolan kaupunki ovat saaneet lisäaikaa lausuntonsa antamiseen 19.6.2025 saakka.

Hankkeesta järjestettiin kaikille avoin yleisötilaisuus torstaina 24.4.2025. Arviointiselostuksen ja lausuntojen jälkeen yhteysviranomainen antaa perustellun päätelmän. Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka laaditaan arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain nojalla. Mikäli hanke etenee, tulee perusteltu päätelmä huomioida hankkeen toteutuksessa ja liittää hanketta koskevaan lupahakemukseen.

YVA-selostus

YVA-hankkeessa on 3 vaihtoehtoa tuulivoimapuistoille, sekä 2 sähkönsiirtovaihtoehtoa:

Tuulivoimapuiston vaihtoehdot:

VE0: hanketta ei toteuteta

VE1: Kokkolan Pihtinevan alueelle rakennetaan enintään 86 tuulivoimalan tuulipuisto, itäiselle alueelle maksimissaan 42 voimalaa, läntiselle 44. Tuulivoimaloiden yksikköteho on 8-10 MW ja kokonaiskorkeus maksimissaan 300 metriä.

VE2: Kokkolan Pihtinevan alueelle rakennetaan enintään 60 tuulivoimalan tuulipuisto, itäiselle alueelle maksimissaan 32 voimalaa, läntiselle 28. Tuulivoimaloiden yksikköteho on 8-10 MW ja kokonaiskorkeus maksimissaan 300 metriä.

Sähkönsiirtovaihtoehdot:

(SVE1): Hankealueen sähköasemilta sähkönsiirto toteutetaan itään 400 kV ilmajohtolla Fingridin uudelle Ullavan sähköasemalle. Ullavan sähköasema tulee sijoittumaan Fingridin suunnitellun Jylkkä-Alajärvi voimalinjan (400+110 kV) varrelle Toholammin kunnan puolelle. Vaihtoehdossa SVE1 on kaksi alavaihtoehtoa SVE1b ja SVE1c. Alavaihtoehto SVE1b kulkee Ullavan kirkonkylän pohjoispuolitse kohti suunniteltua Jylkkä-Alajärvi voimalinjaa, jonka rinnalla reitti kulkee Ullavan sähköasemalle. Alavaihtoehto SVE1b kulkee Ullavan kirkonkylän eteläpuolelta Vähäjärvenkankaan suuntaan ja jatkaa Jylkkä-Alajärvi voimalinjan rinnalla Ullavan sähköasemalle.

(SVE2): Hankealueen sähköasemilta sähkönsiirto toteutetaan länteen 400 kV ilmajohtolla Kokkolan keskusta-alueen eteläpuolella sijaitsevalle Fingrid Oy:n Hirvisuon sähköasemalle. Sähkönsiirtoreitti kulkee osittain Fingridin olemassa olevien (400kV, 110 kV) voimalinjojen rinnalla hankealueen länsiluoteispuolella. Vaihtoehdossa SVE2 on kaksi alavaihtoehtoa SVE2b ja SVE2c. Alavaihtoehdot SVE2b ja SVE2c kulkevat osin samaa reittiä Fingridin Ventusneva-Uusnivala (110 kV) ja Hirvisuo-Jylkkä (400 kV) linjojen rinnalla. Alavaihtoehto SVE2b kulkee hankealueen poikki Vähä-Kotkan pohjoispuolelta Runtujärven suuntaan. Noin viisi kilometriä ennen Hirvisuon sähköasemaa linja erkanee nykyisistä linjoista ja kiertää Galgåsenin vedenottamon eteläpuolelta Hirvisuon sähköasemalle. Alavaihtoehto SVE2c kulkee Kälviäntien suuntaisesti hankealueen rajan tuntumassa Hillistä Kleemolan suuntaan, josta linja kääntyy kulkemaan Ventusneva-Uusnivala voimajohtojen rinnalla ja kulkee nykyisten voimajohtojen rinnalla Hirvisuon sähköasemalle.

Tuulivoimapuiston tuulivoimalayksiköiden sijoittumiskartat ja sähkönsiirtovaihtoehtojen linjakartat YVA-selostuksesta on lisätty tämän lausunnon liitteisiin A ja B.

Liite A (tuulivoimaloiden sijaintikartat)

Esitys lausunnoksi ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta:

Selostuksessa esitetty aineisto on varsin monipuolinen ja laaja (yli 2000 sivua liitteinen), kartat ovat havainnollisia, selvitykset on laadittu asiantuntevasti, ja antavat siten mahdollisuuden arvioida hankkeessa tutkittujen toteutusvaihtoehtojen vaikutuksia ympäristöön. Myös hankkeen yhteisvaikutuksia muiden suunnitteilla olevien tuulivoimahankkeiden kanssa on arvioitu. Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto keskittyy tutkittujen vaihtoehtojen merkittävimpiin luonto- ja ympäristövaikutuksiin.

Tuulivoimatuotannon laajeneminen, voimaloiden yksikkökokojen kasvu päästöttömän energian lähteenä on sinänsä kannatettavaa, mutta tasapaino luontokadon pysäyttämisen, luontoarvojen säilyttämisen ja häiriöttömien luonnonalueiden säilyttämisen välillä on vaikeasti ratkaistava ristiriita. Rakentaminen tuhoaa väistämättä luonnonarvoja ja edellyttää myös uusia sähkönsiirtolinjoja. Siksi hankkeet tulee mitoittaa ja suunnitella siten, että merkittävimmät luontoarvot säilytetään.

Pihtinevan hankkeen keskeisiksi vaikutuksiksi nousevat selkeästi luonto- ja maisemavaikutukset, koska alue on luonteeltaan varsin erämaista ja hankealueelle ja sen välittömään läheisyyteen sijoittuu useita suojeltuja laajoja avosoita ja erämaista rauhallista ympäristöä vaativaa eläinlajistoa, mm. suurten petolintujen (kalasääski, maakotka) pesäpaikkoja, runsaasti pöllölajien ja päiväpetolintujen pesimäreviirejä, metsäkanalintujen soidinpaikkoja, metsäpeurojen vasomis- ja kesälaidunalueita sekä kaikkia Suomessa tavattavia suurpetoja (karhu, susi, ahma, ilves).

Selostukseen on liitetty mm. metsäpeura-, susireviiri-, maakotka- ja kalasääksiselvitykset (salassapidettäviä) sekä nisäkäslajisto- ja linnustonselvitykset, ja annettu suosituksia mm. suojavyöhykkeistä suurten petolintujen tunnettujen pesäpaikkojen ja metsäpeuran vasomis- ja vasanhoitoalueiden ympäristössä. Kyseisten selvitysten huolellinen laadinta oli Kokkolan kaupungin vaatimus YVA-ohjelmasta annetussa lausunnossa. Maakotkan osalta on käytetty matemaattista elinympäristömallia ja saalistuslentojen tarkkailumenetelmää, joilla on selvitetty lajin ydinreviirien (pääasiallinen saalistusalue pesän ympäristössä) sijainti. Kalasääsken pesien tarkkailussa on selvitetty tunnetuilta pesäpaikoilta saalistuslentojen suuntia ja liikkumisaktiivisuutta. Analyysien perusteella voidaan melko selkeästi rajata kyseisten lajien kannalta kriittisesti sijoittuvat voimalapaikat.

Arviointiselostuksen pohjalta voi todeta, että laajin vaihtehto VE1 (85 voimalaa) aiheuttaa merkittäviä kielteisiä vaikutuksia sekä alueen herkimpään eläimistöön että luonnonsuojelualueisiin, mistä syystä se ei ole sellaisenaan toteuttamiskelpoinen. Vaihtoehto VE2:ssa voimaloita on poistettu kummaltakin osa-alueelta yhteensä 25 kpl, mutta osa voimaloista sijoittuu edelleen mm. metsäpeuran

vasomisaluiden ja suurten petolintujen reviireille, pesäpaikkojen sekä kanalintujen soidinpaikkojen läheisyyteen ja vaikutukset ovat merkittävän kielteiset. Linnustollisesti arvokkaiden avosoiden, joista useimmat ovat luonnonsuojelualueita, lähelle on sijoitettu useita voimaloita alle 500 m etäisyydelle, mikä aiheuttaa merkittävää häiriötä mm. melun, liikenteen, välkkeen, rakentamisen ja voimaloiden näkyvyyden vuoksi herkimmille ja samalla usein myös arvokkaimmille lajeille.

Arviointiselostuksessa on arvioitu vaikutuksia luonnonsuojelualueisiin seuraavasti: Muutoksen suuruus on voimaloiden 1850, 1930, 1410, 1370, 1420, 1360, 1480, 1550, 1410 kohdalla vähäinen, voimalan 1890 kohdalla keskisuuri ja voimaloiden 1820, 1830, 1690, 1180, 1190, 1150, 1160, 1200, 1250, 1260, 1270, 1290, 1350, 1400, 1430 kohdalla suuri tai erittäin suuri.

Linnusto

Alueen avosoilla on mm. useita teeren soidinpaikkoja ja metsissä useita metson soidinpaikkoja. Ruotsissa on tehty tutkimusta siitä, miten metso välttää soidinpaikkojen valinnassa tuulivoimaloita ja päädytty suositteluun 800 metrin etäisyyttä soidinalueilta voimaloihin (Taubmann ym. 2021). Pihtinevalla 500 metrin säteelle voimalapaikoista sijoittuu osittain tai kokonaan 13 metson soidinpaikkaa, eli suurin osa hankealueella havaituista 17 soidinpaikasta.

500 m lähemmäs avosuoalueita suunniteltujen voimaloiden rakentamisesta tulee luopua tai pyrkiä siirtämään ne selkeästi 500 m vyöhykkeen ulkopuolelle. Voimaloiden rakentamista 800 metriä lähemmäs metsojen soidinpaikkoja tulee välttää ja voimalapaikat sijoittaa selkeästi 800 m vyöhykkeen ulkopuolelle.

Arviointiselostuksen mukaan maakotkalle saatu laskennallinen kuolleisuusennuste on VE2:n toteutussuunnitelmalla noin 24 % pienempi kuin VE1:ssä, ollen yhä merkittävän kielteinen. Laskennallisesti valittujen lähtöarvojen ja kriteerirajan perusteella VE2:n toteutus vaatii merkittävien vaikutusten välttämiseksi vielä noin 7 kriittisimmän voimalapaikan poistamista Pihtinevan itäisen alueen kriittiseltä alueelta.

Metsäpeura

Metsäpeuran hyvin todennäköisiksi ja todennäköisiksi vasomisalueiksi on selvityksen perusteella tunnistettu itäisen tuulivoimala-alueen pohjoispuolinen Seljäsennevan-Viitasalonnevan alue sekä Lähdennevan-Valkiannevan alueet, läntisen voimala-alueen osalta epävarmoiksi tai hyvin epävarmoiksi alueiksi Kiimannevan-Tuppulannevan ja Ristinevojen alueet sekä sähkönsiirtolinjalla Polosnevan alue. Epävarmatkin alueet ovat hyvin tai erittäin hyvin metsäpeuran elinympäristöiksi soveltuvia ja peurakannan kasvaessa niiden merkitys metsäpeuralle myös vasomisalueena todennäköisesti kasvaa. Myös Ristinevojen ja Kiimannevan-

Tuppulanevan alueelta sekä muilta alueen laajemmilta avosoilta ja niiden ympäristöstä on suhteellisen paljon metsäpeurahavaintoja.

MetsäpeuraLIFE hankkeessa kartoitettiin metsäpeuralle parhaiten soveltuvat elinympäristöt Suomessa. Ennustekartan mukaisesti hankealueella erittäin hyvin vasanhoitoelinympäristöiksi sopivia alueita ovat laaja Iso Ristinevan-Pikku Ristinevan Natura-alue, Kiimanevan ja Tuppulannevan alue, johon sisältyy Kiimaneva–Iso Köyrisenneva (luonnonsuojelualue), Lähdenevan-Valkiannevan suokokonaisuus, joka on suojeltu Natura-, luonnonsuojelu- ja soidensuojeluohjelmalla, sekä Etelänevan-Viitasalonnevan-Seljäsennevan alue, joka on metsäpeuran suojeluperusteinen Natura-alue. Pienempiä erittäin hyvin sopivia alueita ovat Harjunräme, Ilkanneva, Valkiajärvi, Laiskaräme ja Perholtinneva ja lisäksi Saarijärven ympäristö, Kuurnakankaan suo, Mustalampi (itäinen), Kuiva Lapinjärvi, jotkin Hamannevan osat, Lapinneva, Rimpineva sekä Laiskanneva. Erittäin hyvin soveltuvia alueita sijoittuu myös Ahmannevan turvetuotantoalueelle, joillekin turvepelloille ja turvekankaille sekä laikkuina muutamille kangasmetsille.

Sähkönsiirtoreittien SVE1 reiteille ja läheisyyteen sijoittuu vasallisille metsäpeuravaatimille erittäin hyvin sopiva Konttikallionneva-Polosnevan alue, joka on soidensuojelun täydennysehdotuskohde sekä pieneltä osin Tolosmaan luonnonsuojelualue, jonka alue on kartalla erittäin hyvän/ hyvän sopivuuden ympäristöä. Myös Kuikkalamminnevan ja Hongistonnevan alueet ovat erittäin hyvin ja hyvin sopivia ympäristöjä.

Metsäpeura välttää varsinkin vasomisaikana voimaloiden aiheuttamaa häiriötä ja edellyttää siksi melko suurta suojaetäisyyttä voimaloihin. Porojen on Luonnonvarakeskuksen tutkimuksissa todettu välttävän voimaloita jopa viiden kilometrin säteellä vasomis- ja vasojen hoitoaikana. Koska metsäpeura on poroa arempi, voi olettaa metsäpeurankin välttävän tuulivoimaloita vähintään viiden kilometrin säteellä vasomis- ja alkukesän vasanhoitojakson aikana.

Viitasalonnevan-Seljäsennevan Natura-alueen vaikutusarvioinnissa arvioidaan hankkeen negatiivisen vaikutuksen olevan metsäpeuralle merkittävä. Vaikutukset muodostuvat ensisijaisesti tuulipuiston rakentamisen aikana muodostuvasta väliaikaisesta häiriöstä, toiminta-aikana aiheutuvista lähimpien voimaloiden melu- ja visuaalisista häiriövaikutuksista sekä mahdollisesti vähäisistä muutoksista metsäpeurojen vaellusreitteihin.

Maakuntakaavan viheralueselvitys, ekologiset yhteydet ja yhteisvaikutukset

Keski-Pohjanmaan alueella on vireillä useita laajoja tuulivoimahankkeita, jotka muuttavat erämaisia alueita rakennetuiksi tuulivoimala-alueiksi. Jotta laajoja luontoalueita elinympäristöikseen tarvitseville lajeille, kuten metsäpeuralle, sudelle, ahmalle, ilvekselle ja petolinnuille jää elinalueita, on tuulivoimala-alueiden sijoittumista tarkasteltava kokonaisuutena. Riittävän laajojen yhtenäisten

luontoalueiden ja näiden väliin jäävien ekologisten yhteyksien säilyminen on turvattava.

Pohjanmaan maakuntaliitolle maakuntakaavaa varten laaditussa viheralueselvityksessä (Ramboll, 2024) tunnistettiin Keski-Pohjanmaan alueella luonnolle ja luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä alueita sekä tärkeitä ekologisia yhteyksiä. Iso-Seljäsennevan-Viitasalonnevan-Etelänevan Natura-alueen lounaispuoli oli tunnistettu luonnon monimuotoisuuden ydinalueeksi, jolle Pihtinevan itäinen hankealue ulottuu. Viherrakenneselvitys valmistui syksyllä 2024 ja sen tuloksia olisi voitu ottaa huomioon Pihtinevan YVA-selostuksessa. Hankkeen jatkosuunnittelussa viherrakenneselvityksen tulokset on huomioitava.

Huomattava on myös, että Pihtinevan hankealue poikkeaa Keski-Pohjanmaan maakuntakaavaa varten tehdyn tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden selvityksen rajauksesta (FCG, 2022) ollen huomattavasti tuulivoiman jatkoselvitykseen osoitettua aluetta laajempi.

Yhteenveto

Yhteenvetona voi todeta, että vaihtoehto VE1 aiheuttaa merkittäviä kielteisiä vaikutuksia eläimistölle ja alueen luonnonsuojelualueille eikä ole toteuttamiskelpoinen. Vaihtoehto VE2 sellaisenaan aiheuttaa myös merkittäviä kielteisiä vaikutuksia. Poistamalla osa vaihtoehdossa VE2 suunnitelluista voimaloista ja siirtämällä osa voimalapaikoista luonnonarvoiltaan vähäarvoisempiin paikkoihin voidaan vaikutuksia lieventää siten, että vaikutukset ennalta arvioiden eivät muodosta enää merkittävää negatiivista vaikutusta alueen arvokkaimmalle ja häiriöherkimmälle lajistolle. Siksi itäisen alueen osalta Viitasalonnevan-Seljäsennevan lähiympäristöstä tulee jättää toteuttamatta ainakin voimalapaikat nro 1250, 1290, 1260, 1200, 1160 ja 1150; Lähdenevan ja Lapinnevan lähialueelta voimalapaikat nro 1690 ja 1740. Läntisen voimala-alueen osalta tulee jättää toteuttamatta Kiimannevan-Tuppulannevan alueen läheisyydestä voimalapaikat 1890, 1850 ja 1930, Pikku Ristinevan-Ristinevan läheisyydestä voimalapaikat 1410, 1341 ja 1590 sekä Ilkannevan läheisyydestä voimalapaikat 1540 ja 1670. Näin suojaetäisyydet luonnonarvoiltaan merkittävimpiin avosualueisiin muodostuvat vähintään 0,5 km:iin, etäisyydet isojen petolintujen pesäpaikkoihin vähintään 1,5 km kalasääsken osalta ja vähintään yli 4 km maakotkan sekä tunnistettujen metsäpeuran vasomis- tai vasanhoitovaiheen alueiden osalta. Lisäksi voimalapaikat nro 1400, 1420, 1480, 1430 ja 1720 tulee siirtää suunniteltuilta paikoilta toisaalle niiden aiheuttamien merkittävien luontoarvojen (mm. rakkakivikot) tuhoutumisen välttämiseksi ja häiriövaikutusten lieventämiseksi.

Huomioitava on, että toteutuessaan suunniteltua VE2 vaihtoehtoa suppeampanakin hankkeella on edelleen kielteisiä vaikutuksia, joita ei voida välttää, mm. suurpetojen, metsäpeuran ja häiriöherkimpien

lintulajien elinympäristöihin, mutta ne toteutuvat lievempinä kuin YVA-menettelyssä tutkituissa toteutusvaihtoehdoissa.

Kaupunkilupapäällikkö

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää lähettää edellä ehdotetun kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnon ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta yhteysviranomaiselle

Päätös

Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi päätösesityksen.

Kaupunginhallituksen edustaja Ojala liittyi kokoukseen klo 18.02.